

N:o 169.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; gifven Stockholms slott den 12 april 1912.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola erhålla följande ändrade lydelse:

52 §.

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att där innestå viss tid, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos bolaget.

Å medel, som insätts på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tre tusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankaktiebolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnadt öppet att, då sådant pröfvas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, hvarom ofvan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshafvaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Har motbok förkommit, bör den, som förlorat motboken, sådant hos bolagets styrelse ofördröjligen anmäla och därvid uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Styrelsen skall då genom kungörelse, hvilken på bekostnad af den, som förlorat motboken, införes en gång i allmänna tidningarna och tre gånger i tidning, som i orten utkommer, efterlysa motboken. Därest denna icke inom sex månader, efter det sådan efterlysning sista gången ägt rum, tillrättakommit, är

den, för hvars räkning efterlysning skett, berättigad att mot kvitto utbekomma hela sitt tillgodohafvande; och äger efter medlens utbetalning motboken icke gällande kraft mot bolaget.

168 §.

Varda penningar hos solidariskt bankbolag insatta att där innestå viss tid, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos bolaget.

Å medel, som insättas på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tre tusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må solidariskt bankbolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnadt öppet att, då sådant pröfvas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, hvarom ofvan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshafvaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Har motbok förkommit, bör den, som förlorat motboken, sådant hos bolagets styrelse ofördröjligen anmäla och därvid uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Styrelsen skall då genom kungörelse, hvilken på bekostnad af den, som förlorat motboken, införas en gång i allmänna tidningarna och tre gånger i tidning, som i orten utkommer, efterlysa motboken. Därest denna icke inom sex månader, efter det sådan efterlysning sista gången ägt rum, tillrättakommit, är den, för hvars räkning efterlysning skett, berättigad att mot kvitto utbekomma hela sitt tillgodohafvande; och äger efter medlens utbetalning motboken icke gällande kraft mot bolaget.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter utfärdandet.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott måndagen den 11 mars 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
friherre ADELSSVÄRD,
STENSTRÖM,
SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelsvärd anförde:

*Svenska
bankföreningens
styrelse.*

I underdånig skrifvelse den 14 februari 1912 har svenska bankföreningens styrelse hemställt om införande i banklagen af bestämmelse angående dödande af bortkommen sparkassebok. I sådant afseende har styrelsen erinrat, hurusom regler väl funnes i lagstiftningen gifna för dödande af förkommen motbok med Sveriges postsparbank och med sparbank, men att sådana regler saknades för dödande af de vid insättning å s. k. sparkasseräkning hos bankbolagen utgifna motböcker. I bolagsordningen för en del banker funnes visserligen i sammanhang

med bestämmelserna om sparkasseräkning intagna regler om dödande af bortkomna motböcker, och andra banker hade i själfva sparkasseböckerna infört bestämmelse om dessas dödande, men det funnes äfven banker, som hade sparkasseböcker till stort antal utelöpande, beträffande hvilka böcker hvarje bestämmelse saknades om bokens dödande, i händelse den skulle förkomma. Ett sådant förhållande vore såväl för insättarna som för banken synnerligen olämpligt. Därest en sådan bok förkomme, vore banken af den i 52 och 168 §§ af lagen om bankrörelse meddelade föreskriften, att, då medel lyftas å sparkasseräkning, anteckning därom skall göras i motboken, förhindrad att utbetala de insatta medlen. Såväl med anledning däraf som med hänsyn till lämpligheten af att samma förfarande blefve gällande beträffande alla bankbolags sparkasseböcker vore det högeligen önskvärdt, om i banklagen kunde införas bestämmelse om dödande af bortkommen sparkassebok. Bestämmelsen skulle kunna införas såsom ett nytt moment i nämnda §§ af lagen om bankrörelse och skulle förfarandet kunna blifva det samma som funnes omförmäldt i 29 § sparbankslagen.

Bankinspektionen afgaf den 26 februari 1912 öfver denna framställning infordradt underdånigt utlåtande. Däri erinras till en början, att särskilda kommitterade den 31 december 1907 afgifvit ett på Kungl. Maj:ts pröfning ännu beroende förslag till lag om dödande af bortkomna handlingar och att i 1 § af detta lagförslag meddelats föreskrifter, som af kommitterade afsetts att äga tillämpning å förut omförmälda motböcker. Ur sitt, efter erhållen nådig remiss, den 25 september 1908 afgifna underdåniga yttrande beträffande lagförslaget i nu berörda del återger bankinspektionen härefter följande:

»Såsom handlingar, till hvars innehafvare förpliktelsen lagligen må fullgöras, angifva kommitterade de af postsparbanken och sparbankerna utfärdade motböcker. Till stöd för sin uppfattning, att enligt motbok åtagen förpliktelse lagligen må fullgöras till innehafvaren, åberopa kommitterade de i postsparbanksförordningen och sparbankslagen intagna bestämmelser därom, att den, som, under uppgift att han är insättaren, presenterar motbok för att lyfta enligt denna innestående medel, må, om han kan lämna vissa uppgifter om insättarens person, lyfta medlen, där ej anledning finnes att betvifla, det han är den, han uppgifver sig vara.

Det synes emellertid bankinspektionen uppenbart, att dessa bestämmelser icke afse att inkräkta på den själfklara principen, att dylika medel få disponeras endast af insättaren eller dess rättsinnehafvare; lagstiftaren har endast velat af praktiska hänsyn underlätta insättarens

Bank-
inspektionen.

identifiering, i det att den innehafvare af motbok, som uppgifver sig vara insättaren och visar sig känna dennes personliga förhållanden, får *presumeras vara insättaren*, om ej omständigheter förekomma, som tyda på annat förhållande. Men detta är ingalunda liktydigt med att förpliktelsen kan lagligen fullgöras till innehafvaren af motbok. Enligt bankinspektionens uppfattning falla därför icke nämnda motböcker och ej heller de af bankbolagen vid insättning å s. k. sparkasseräkning utgifna motböcker under de i förslaget inrymda bestämmelserna, och dessa motböcker kunna således, om förslaget blir lag, icke dödas under där angifna former. Men sådant synes icke heller vara af behovet påkalladt. De ofvannämnda författningarna innehålla, såsom kommitterade ock anmärka, stadganden om dödande af motbok, utfärdad af postsparbanken och sparbank, och mot dessa stadganden har anledning till anmärkning icke yppats. Att, såsom kommitterade föreslå, bereda utväg till två särskilda metoder för mortifikation af motböcker skulle antagligen åstadkomma förvirring i förhållandena och synes därför icke önskvärdt, om nu också den tyska rätten i något fall gått den vägen. Banklagstiftningen innehåller väl ingenting om dödande af sparkassemotbok, men i de bolagsordningar, som upptaga regler för sparkasserörelsen, plägar vara införd en paragraf om dödande af motbok af ungefär samma lydelse som motsvarande bestämmelse i sparbankslagen; och äfven banker, hvilkas bolagsordningar ej innehålla ett sådant stadgande, inrymma i sina motböcker en motsvarande bestämmelse till ömsesidig efter rättelse.

Om, hvad beträffar bankernas sparkasserörelse, dylika bestämmelser i bolagsordning och sparkassemotbok icke anses tillfyllest, synes det vara att förorda, att det i banklagstiftningen införes ett stadgande om mortifikation af samma innehåll som 29 § i sparbankslagen. Det där angifna förfarandet lämpar sig nämligen bättre för handlingar af detta slag än den vidlyftiga procedur, förslaget innehåller.»

I anslutning till sin i förenämnda utlåtande den 25 september 1908 utvecklade ståndpunkt anför nu bankinspektionen följande:

»Därest denna bankinspektionens uppfattning är riktig, skulle, äfven om lagförslaget upphöjes till lag, den lagbestämmelse, bankföreningen finner önskvärd, icke därigenom blifva obehöfelig.

Väl står den utvägen öppen, att i bolagsordningarna införa en dylik bestämmelse, och detta praktiserades allmänt af de smärre bankerna, hvilka tidigare voro de enda som drefvo sparkasserörelse. Men i bolagsordningarna för de större bankerna, hvilka numera allmänt idka sådan rörelse, plägar motsvarande bestämmelse icke förekomma. I en stor del af dessa banker har däremot i motböckerna bland villkoren

för sparkasserörelsen införts en bestämmelse, afsedd att skydda banken, då den utbetalt på sparkasseräkning insatta medel till en räkningshafvare, som uppgifvit sig hafva förlorat sin motbok; men vid en undersökning, som år 1909 verkställdes i detta afseende, befanns, att hos icke mindre än 38 banker denna bestämmelse formulerats så, att banken fritog sig från ansvar, i händelse motboken råkade i obehörig persons hand och denne lyckades å räkningen göra uttag. Ehuru det icke kunde konstateras, att bank i något fall åberopat sig på nämnda bestämmelse, fann bankinspektionen den olämplig och hemställde till 1909 års ordinarie bankmöte att bestämmelsen, där den funnes, upphäfdes och ersattes med en föreskrift om sättet för en förkommen motboks dödande. Denna hemställan godkändes af mötet.

Med anledning af hvad sålunda förekommit och med hänsyn till den i den nya banklagen intagna föreskrift, att, då medel lyftas på sparkasseräkning, anteckning därom skall göras i motboken, hemställer nu bankföreningen, att bestämmelse införes i banklagen om dödande af bortkommen sparkassemotbok.

Då det icke torde kunna förnekas, att en för alla bankbolag gällande föreskrift, huruledes skall förfaras i ifrågavarande hänseende, är önskelig, tillstyrker bankinspektionen förevarande framställning; och då anmärkning icke förekommit mot den i sparbankslagens 29 § införda, motsvarande bestämmelsen, hvilken i sin tid redigerades enligt af högsta domstolen lämnad anvisning, torde denna lämpligen tjäna till mönster vid affattande af den föreskrift, som nu är i fråga. Om, såsom bankföreningen föreslagit, åt den nya bestämmelsen beredes plats såsom ett sista moment i 52 och 168 §§ af banklagen, vinnes den afsevärda fördelen, att paragrafernas ordningsföljd icke behöfver rubbas.»

Då det synes mig önskvärdt, att frågan om dödande af motbok, som af bankbolag utfärdas vid insättning å s. k. sparkasseräkning, ordnas genom bestämmelser i den för bankbolag gällande speciallagstiftning, liksom föreskrifter beträffande dödande af motbok, utgifven af postsparbanken och af sparbank, blifvit införda i den lagstiftning, som gäller hvarterdera af dessa institut, har jag, efter att hafva rådgjort i ämnet med chefen för justitiedepartementet, anslutit mig till det af bankföreningens styrelse framställda, af bankinspektionen biträdda förslag samt låtit inom finansdepartementet utarbета förslag till *lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.*

Departements-
chefen.

Föredragande departementschefen uppläste härefter nämnda lag-

förslag, hvilket såsom bilaga fogats vid detta protokoll, samt hemställde, att lagrådets utlåtande öfver förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag af protokollet.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall.

Ur protokollet:

Teodor Fransén.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola erhålla följande ändrade lydelse:

52 §.

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att där innestå viss tid, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos bolaget.

Å medel, som insättas på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tre tusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankaktiebolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnadt öppet att, då sådant pröfvas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, hvarom ofvan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshafvaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Har motbok förkommit, bör den, som förlorat motboken, sådant hos bolagets styrelse ofördröjligen anmäla och därvid uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Styrelsen skall då genom kungörelse, hvilken på bekostnad af den, som förlorat motboken, införes en gång i allmänna tidningarna och tre gånger i tidning, som i orten utkommer, efterlysa motboken. Därest denna icke inom sex månader, efter det sådan efterlysning sista gången ägt rum, tillrättakommit, är

den, för hvars räkning efterlysning skett, berättigad att mot kvitto utbekomma hela sitt tillgodohafvande; och äger efter medlens utbetalning motboken icke gällande kraft mot bolaget.

168 §.

Varda penningar hos solidariskt bankbolag insatta att där innestå viss tid, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos bolaget.

Å medel, som insättas på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tre tusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må solidariskt bankbolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnadt öppet att, då sådant pröfvas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, hvarom ofvan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshafvaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Har motbok förkommit, bör den, som förlorat motboken, sådant hos bolagets styrelse ofördröjligen anmäla och därvid uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Styrelsen skall då genom kungörelse, hvilken på bekostnad af den, som förlorat motboken, införes en gång i allmänna tidningarna och tre gånger i tidning, som i orten utkommer, efterlysa motboken. Därest denna icke inom sex månader, efter det sådan efterlysning sista gången ägt rum, tillrättakommit, är den, för hvars räkning efterlysning skett, berättigad att mot kvitto utbekomma hela sitt tillgodohafvande; och äger efter medlens utbetalning motboken icke gällande kraft mot bolaget.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter utfärdandet.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 april 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anmälde lagrådets den 1 april 1912 afgifna utlåtande öfver det den 11 mars 1912 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse af 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; och hemställde föredraganden, att detta förslag, som af lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, föreläggas Riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som biträdades af statsrådets öfriga ledamöter, täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla; och skulle till Riksdagen aflåtas proposition af den lydelse bilaga litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Olof Ljungberg.